

Gaat de industriebond FNV voorwaarts?

Op dinsdag 27 november organiseert de Industriebond FNV een kongres. Het belangrijkste punt wat daar aan de orde komt, is een bespreking van het Middellange Termijn Beleid (MLTB). Hoewel dat kongres binnen de Industriebond slechts een adviserende bevoegdheid heeft, is de discussie daar niet onbelangrijk voor de verdere ontwikkeling van het beleid van deze bond. De bondsraad, het hoogste orgaan, zal op haar vergadering van half december of eind januari, als de besluiten over het MLTB genomen gaan worden, niet om de kongresdiscussie heen kunnen.

Kortgeleden vond de tweede ronde plaats van de ledenraadpleging over het MLTB. In die discussie werd in veel plaatsen een groot aantal amendementen gepresenteerd. Deze amendementen waren voor het grootste deel gebaseerd op een tweede alternatieve nota: 'VOORWAARTS ...en niet vergeten'. Deze nota werd opnieuw gepresenteerd door het distrikt Utrecht, waarvan Willem Agenant van Howson Algraphy uit Soest in de bondsraad de woordvoerder is.

Weliswaar werden in de tweede versie van de bestuursnota 'WERKEN IN DE JAREN TACHTIG' enkele aanvullingen toegevoegd, maar als geheel bleef het totale beleid toch nog veel te ver afstaan van wat door het distrikt Utrecht, ondersteund door talloze bondsraadsleden en de distrikten Amsterdam en Rotterdam, in eerste instantie naar voren werd gebracht (zie Solidariteit nummer 6). Daarom besloten de Utrechtenaren een tweede 'volwassen' nota te maken en die als alternatief voor de bestuursnota in te dienen. Omdat de steun voor deze nota in de bondsraad van eind september minder was dan de eerste keer, lieten de indieners het niet op een stemming aankomen en trokken hun nota terug. Dat betekent echter niet dat 'Voorwaarts' meteen in de prullenbak is verdwenen. Getuige bijvoorbeeld de op veel ledenvergaderingen ingediende amendementen die voornamelijk hierop gebaseerd werden. De Landelijke Adviescommissie (LAC) Vrouwen en de LAC Buitenlandse werknemers waren mede-initiatiefnemers van deze amendementen. Omdat veel leden van de Industriebond, maar ook veel andere FNV-leden, met name jongeren en vrouwen, zich bezighouden met de vraag hoe het beleid van het bestuur van de Industriebond in een goede richting omgebogen kan worden, blijft een alternatief als 'Voorwaarts' zeer waardevol.

BETER DOEN DAN DE ONDERNEMERS?

Ondanks een aantal wijzigingen en aanvullingen in de nieuwe bestuursnota 'Werken in de jaren tachtig' is de kern daarvan toch overeind - gebleven.

Een paar voorbeelden.

- Hoewel het niet met zoveel woorden wordt gezegd, wordt toch duidelijk dat de Industriebond de prijskompensatie niet meer zal verdedigen.
- Volgens de bestuursnota moet het verschil tussen leden en niet-leden van de bond extra benadrukt gaan worden. Door bondsleden allerlei voordelen te geven, zou het lidmaatschap aantrekkelijker gemaakt moeten worden.
- Belangrijkste keus van het bondsbestuur is echter die voor volledige en volwaardige werkgelegenheid. Daarvoor is een economische groei en een industrieel herstel noodzakelijk. We hoeven daar echter ook niet al te veel van te verwachten, want, zegt de nota 'zelfs als de economie weer gaat groeien blijft de werkloosheid groot'. Kennelijk wordt dus het doel van de volledige en volwaardige werkgelegenheid voorlopig naar een mooie toekomst verwezen.

In één adem worden echter toch de voordelen van de (toekomstige) werkgelegenheid voor werkenden en uitkeringsgerechtigden nu aangeprezen... Die zal ervoor zorgen dat er weer meer mensen zonder werk aan een baan geholpen worden. De sociale zekerheid wordt bij volledige werkgelegenheid het best gegarandeerd. 'Hoe dichter we bij de doelstelling volledige werkgelegenheid komen, hoe makkelijker het wordt de inkomenspositie van mensen met werk en mensen met een uitkering te verbeteren.'

- De Industriebond zal zich vooral meer moeten bezighouden met het verstevigen van de bestaande industriële activiteiten en het starten van nieuwe. Daarin moet door de ondernemers fors worden geïnvesteerd. Alleen dat zou nieuwe arbeidsplaatsen opleve-

DISKUSSIE OVER MIDDELLANGE TERMIJNBELEID

ren. Dat hele industrieel herstelbeleid zal in nauw overleg met de oude industriële activiteiten en het starten van nieuwe. Daarin moet door de ondernemers fors worden geïnvesteerd. Alleen dat zou nieuwe arbeidsplaatsen opleveren. Dat hele industrieel herstelbeleid zal in nauw overleg met de ondernemers en de overheid moeten worden uitgevoerd. Kortom onze volledige werkgelegenheid zou het best gegarandeerd worden door ons in samenwerking met de ondernemers en de overheid bezig te houden met typische ondernemers-activiteiten: investeren in bestaande en nieuwe industriële activiteiten.

- Ondanks de lippendienst die wordt bewezen aan het streven naar 'een gesocialiseerde of vermaatschappelijkte maar in ieder geval ook een werkelijk gedemocratiseerde samenleving' blijkt daar in de harde kern van de nota niets van waargemaakt te worden. Dit wordt des te duidelijker als je al de mooi geformuleerde wensen en verlangens voor alle verschillende groepen afzet tegenover het 'industrieel herstelplan'. Van volwaardige en volledige werkgelegenheid in een gesocialiseerde maatschappij blijft helemaal niets over als je goed kijkt naar de voorstellen in het kader van het zogenaamde Jeugdwerkplan, dat helaas door de bondsraad is aangenomen. In nummer 8 van Solidariteit werd al aangegeven wat dat plan voor verslechtingen inhoudt op het gebied van beloning, rechtspositie, werktijden en werkomstandigheden voor jongeren. Het plan biedt ook weinig zekerheid op een vaste baan. Ten koste van heel veel wil het bondsbestuur kennelijk de industrie weer herstellen.

STRIJD TEGEN DE ONDERNEMERS

De nota 'Voorwaarts' van Agenant c.s. gaat uitdrukkelijk niet uit van de illusie dat we er samen met de ondernemers en de overheid wel weer banen zullen komen.

Ten eerste verwachten zij dat er na de huidige lichte opleving weer een verdere economische neergang zal plaatsvinden. Ten tweede wordt niet verwacht dat economisch herstel ook bijna automatisch nieuwe werkgelegenheid zal opleveren: 'De concurrentie en de ontwikkelingen van de technologie dwingen de ondernemers tot het invoeren van machines en produktietechnieken die zoveel mogelijk menselijke arbeidskracht besparen. De werkloosheid is voor de meeste ondernemingen individueel in het geheel geen ramp: zij levert een krachtige hefboom op waarmee de reële lonen zo laag mogelijk en het arbeidstempo zo hoog mogelijk worden gehouden.' Op de derde plaats gaat 'Voorwaarts' er van uit dat de afbrokkeling van de vakbeweging ten tijde van crisis niet als een natuurverschijnsel over ons hoeft te komen: De vakbeweging kan haar kracht 'alleen intact houden door voortdurend met terdaad duidelijk te maken dat zij bereid is de directe belangen der loonafhankelijken tot het uiterste te verdedigen.'

Op de vierde plaats gaat de alternatieve nota er van uit dat voor de realisering van volledige en volwaardige werkgelegenheid en alle andere eisen een breuk met het kapitalisme nodig is. Deze maatschappij moet vervangen worden door 'een maatschappelijk stelsel dat aangepast is aan de behoeften van de mens en niet langer aan de winstzucht van een handjevol ondernemers.' Dat noemt 'Voorwaarts' gewoon een *socialistische* maatschappij. Die socialistische maatschappij komt binnen bereik door onze huidige defensieve eisen, die binnen het kapitalisme te verwezenlijken zijn, te verbinden met verdergaande eisen, die, hoewel voor veel mensen redelijk, toch niet meer binnen deze maatschappij zijn in te passen.

Omdat de eerste taak van de vakbeweging is het opkomen voor de directe dagelijkse belangen van allen die

voor hun levensonderhoud afhankelijk zijn van een loon of uitkering, komt de nota op de vijfde plaats op voor een brede vakbeweging. In die brede vakbeweging moet 'extra nadruk gelegd worden op de belangen van achtergestelde groepen als vrouwen, buitenlanders en jongeren.' De vakbond zal zich ook op een breed terrein moeten bewegen wil ze alle belangen van de loon- en uitkeringsafhankelijken werkelijk verdedigen.

Op de zesde plaats stelt 'Voorwaarts' dat we moeten uitgaan van een duidelijk strijdbare vakbeweging. Alles wat we tot nu toe verworven hebben is verkregen door strijd. Die strijd kan op bepaalde momenten leiden tot compromissen. Die compromissen mogen echter nooit bij voorbaat uitgangspunt zijn. Zij zijn hoogstens uitkomst van de krachtsverhoudingen op een bepaald moment.

ONDERHANDELINGSRUIMTE VERGROTEN

Waar al deze uitgangspunten toe leiden wordt duidelijk als we de voorstellen van 'Voorwaarts' rond het Arbeidsvoorwaardenbeleid bekijken. In tien korte actiepunten wordt zonneklaar wat het betekent als uitgegaan wordt van een vakbond die opkomt voor alle belangen van de loon- en uitkeringsafhankelijken. Behalve dat de koopkracht gehandhaafd moet blijven, zal deze ook voor de laagste inkomens, inclusief de uitkeringen, verhoogd moeten worden.

De nota spreekt duidelijk een voorkeur uit voor verdergaande en drastische arbeidstijdverkorting: voorlopige maximaal een 30-urige werkweek in 1990 - 'in een aantal bedrijven en sectoren moet men dan al onder die grens kunnen zitten.' En dat zonder inleveren van loon in welke vorm dat ook. Volgens 'Voorwaarts' moet er meer gedaan worden voor mensen die kiezen voor een dienstverband van bepaalde duur en deeltijdwerkers. De laatste groep zal niet gedwongen mogen worden mee te doen met arbeidstijdverkorting tot het moment dat de arbeidstijden voor iedereen gelijk getrokken zijn.

Terwijl individuele prestatiebeloning tegengehouden moet worden, moet het beloningsbeleid verder gebaseerd blijven op het uitgangspunt gelijk loon

DISKUSSIE OVER MIDDELLANGE TERMIJNBELEID

voor werk op hetzelfde functie-nivo. In het kader van het arbeidsvoorwaardenoverleg wil de nota aanvullende regelingen treffen op het gebied van de sociale zekerheid en de pensioenvoorzieningen.

'Voorwaarts' maakt zich met name ook sterk om voor vrouwen en meisjes de drempels te verlagen voor het werken in industriële bedrijven. Dit kan onder andere door de wijze waarop de arbeidstijdverkorting wordt ingevuld, afspraken worden gemaakt over het aantal vrouwen dat aangenomen zal worden, de werktijden, het onbetaald verlof en kinderopvang worden geregeld en afspraken worden gemaakt over bevallings-, ouderschaps- en verzorgingsverlof en over opleidingsmogelijkheden voor vrouwen en meisjes die daaraan kunnen deelnemen. Dat klinkt allemaal prachtig natuurlijk. Maar hoe zou je dat willen realiseren? 'Voorwaarts' geeft daar onder andere als antwoord op dat we de onderhandelingsruimte voor onze bond groter moeten maken dan de huidige ruimte van automatische prijskompensatie en produktiviteitsstijging. Die ruimte ligt niet per definitie vast, maar wordt volgens de nota bepaald door de krachtsverhoudingen voor en tijdens de onderhandelingen. 'Om onze ruimte te vergroten zullen we dus zo veel mogelijk kracht en macht moeten ontwikkelen. Alleen een vergrote ruimte maakt de verwezenlijking van onze prioriteiten mogelijk.'

Het vergroten van de eigen vakbondskracht en -macht blijkt in 'Voorwaarts' essentieel te zijn. Van daar dat er veel ruimte is besteed aan een uitwerking van de ZEGGENSCHAP in de onderneming. Daaronder wordt dan niet verstaan het meepraten met de ondernemers om te zorgen dat de onderneming zo goed mogelijk draait, maar 'het voor het zeggen hebben op basis van een machtspositie. Vergroting van de zeggenschap betekent dus het opbouwen van macht en wel door middel van een grote betrokkenheid van de werknemers.'

Die betrokkenheid zal vooral vergroot moeten worden door 'de onafgebroken inschakeling van de achterban. Een achterban die gemobiliseerd wordt op basis van zijn eigen concrete belangen biedt de beste mogelijkheden om zeggenschap te veroveren.' En dat is heel wat anders dan het vertrouwen op overleg met de ondernemers en de overheid, wat het bondsbestuur voorstelt.

Jeroen Zonneveld

De nota 'Voorwaarts... en niet vergeten' is te bestellen bij het correspondentieadres van de redactie.